

Připomínky TS ČR k novému znění Přílohy č. VI Pravidel provozování přenosové soustavy (Kodex PS)

15. ledna 2021

Energetický regulační úřad zveřejnil dne 18. prosince 2020 veřejný konzultační proces k novému znění Přílohy č. VI Pravidel provozování přenosové soustavy (Kodex PS), V souladu s ustanovením § 97a odst. 6 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

Zásadní připomínky TS ČR k tomuto návrhu Kodexu:

1. Obecná připomínka k textu Kodexu a k využívání provozních instrukcí

Text Kodexu je v několika oblastech velmi obecný a nedostatečně popisuje jednotlivé procedury ale i pravomoci jednotlivých účastníků trhu. Za zvláště problematické považujeme přenášení pravomocí do provozních instrukcí, které nejsou nijak schvalovány a často ani konzultovány s dotčenými účastníky trhu. Jedná se o jednostranné dokumenty ČEPS, případně PDS, které by tudíž neměly nastavovat pravomoci nad rámec platné české a evropské legislativy, ale maximálně detailněji rozvíjet postupy, které jsou jasně zakotveny například ve Vyhlášce o dispečerském řízení, Vyhlášce o pravidlech trhu s elektřinou nebo v Kodexu PS.

Jako problematické vnímáme rovněž to, že provozní instrukce nejsou veřejně dostupné. Proto by rozhodně neměly obsahovat postup při mimořádných stavech nebo pro přípravu provozu přenosové soustavy.

2. Připomínka k terminologii – definici normálního stavu

Žádáme přímo do Kodexu zakotvit, co se rozumí pod „dovolenými mezemi“ pro stav soustavy.

Odůvodnění připomínky

Z uvedené definice není zřejmé, jestli se jedná o meze dle nařízení SOGL, případně o jiné limity.

Návrh na změnu textu

Konkrétní změnu textace nenavrhujeme, připomínka se týká následujícího textu: „Normální stav - Stav soustavy, kde jsou všechny hodnoty v dovozených mezích a kdy je splněno kritérium „N-1“

3. Připomínka k terminologii – definici procesu přípravy provozu

Žádáme vyjasnit definici procesu přípravy provozu.

Odůvodnění připomínky

Předložená definice vůbec neobsahuje definici procesu, ale pouhý předmět přípravy provozu. Definice musí být dostatečně jasná, níže proto předkládáme alternativní definici.

Návrh na změnu textu

~~„Proces přípravy provozu zahrnuje PP sítě, výroby, PpS, bilanci, dostupnost dispečerských pracovišť, ...~~

“

„Proces přípravy provozu je proces odevzdání informací ze strany významných uživatelů sítě připojených do přenosové soustavy dle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 79/2010 Sb. a jejich využití v rámci přípravy provozu přenosové soustavy.“

4. Přípomínka k terminologii – definici provozní instrukce

Žádáme o zpřesnění definice provozní instrukce.

Odůvodnění připomínky

Jelikož provozní instrukce nejsou schvalovány ERÚ, máme za to, že by měly pouze upřesňovat procesy obsažené v EZ, vyhlášce o dispečerském řízení a Kodexu PS. V žádném případě by provozní instrukce neměly obsahovat vymezení kompetencí nebo dokonce práv či povinností. V tomto smyslu je navržena změna dotčeného ustanovení Kodexu.

Návrh na změnu textu

*„Provozní instrukce (PI) Dokument **upřesňující procesy zakotvené v EZ, vyhlášce o dispečerském řízení, dalších legislativních předpisech a Kodexu PS popisující činnosti a řešící kompetence v rámci dispečerského řízení ES.**“*

5. Přípomínka k terminologii – definici řízení propustnosti sítě

Žádáme upřesnit, o jaké „další technické prostředky“ se jedná u definice řízení propustnosti sítě.

Také žádáme upravit definici tak, aby zohledňovala skutečnost, že redispečink není nutně nařizován v reálném čase, ale i předem.

Odůvodnění připomínky

Z definice není zřejmé, o jaké další technické prostředky se jedná – jsou to pouze ty uvedené v relevantní části Kodexu? Pokud ano, je vhodné uvést zde provazbu na danou část.

Co se týče redispečinku, dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou je redispečinkem „opatření, včetně omezování zdrojů, aktivované jedním nebo více provozovateli přenosových soustav nebo provozovateli distribučních soustav změnou výroby nebo struktury zatížení nebo obou, tak aby se změnil fyzikální toky v elektrizační soustavě a uvolnilo se přetížení nebo jinak zajistila bezpečnost soustavy;“. Nejedná se tudíž jen o opatření v reálném čase, redispečink může být nařízen i jako tzv. preventivní – např. zákaz zdroji vyrábět elektřinu v určitých hodinách již den předem. Proto navrhuje zmínku o „reálném čase“ z definice vymazat.

Návrh na změnu textu

„Řízení propustnosti sítě Řešení úzkého místa ~~v reálném čase~~ formou redispečinku nebo protiobchodu případně dalšími technickými prostředky“

6. Přípomínka k terminologii – Subjekt plánování odstávek dle SOGL

Žádáme vyjasnit definici subjektu plánování.

Odůvodnění připomínky

V definici je nutné vyjasnit, co jsou relevantní zařízení. Pokud se nemýlíme, v ČR se toto nedotklo žádných zařízení (přeshraničně, na což cílí právě čl. 89 SOGL). Pokud se jedná o jiné chápání subjektu plánování, je nutné to jasně definovat.

Návrh na změnu textu

Konkrétní změnu textace bude možné předložit až po vyjasnění pojmu ze strany ČEPS.

7. Přípomínka k terminologii – vynucený provoz

Žádáme o upřesnění, v jakých situacích může docházet k vynucenému provozu zdrojů z legislativních důvodů.

Odůvodnění připomínky

Tyto důvody nám nejsou zřejmé, žádná česká ani evropská legislativa je neobsahuje (máme za to, že i ve stavu nouze se nejedná primárně o vynucený provoz kvůli legislativním důvodům, ale kvůli technickým důvodům). Žádáme proto o objasnění této definice, nebo o její úpravu viz níže.

Návrh na změnu textu

„Vynucený provoz – Provoz elektrárenských bloků, nutný z technologických **nebo** síťových ~~nebo~~ legislativních důvodů.“

8. Přípomínka k části 2.2.6, 3.2.1, 3.2.2 a dle výskytu v textu Kodexu

Žádáme o provedení revize a následné úpravy celé kapitoly k přípravě provozu přenosové soustavy. Text je na řadě míst značně nejasný, není například zřejmé, co znamená možnost realizace nárokovaných akcí. Žádáme o vypuštění všech zmínek o závaznosti přípravy provozu z textu Kodexu (stejně tak o nahrazování odpadlého výkonu), neboť tuto povinnost nelze stanovit na úrovni Kodexu a sama je pak dle našeho názoru v rozporu jak s českou, tak s evropskou legislativou.

Dále si dovoluujeme upozornit také na to, že popis přípravy provozu nereflektuje řadu změn, které na evropském trhu v posledních letech nastaly a není tak zcela aktuální. Kodex z tohoto pohledu například nereflektuje, že na trhu s elektřinou v ČR je umožněno obchodovat až do 5 minut před dodávkou, ČR je zapojena do celoevropského vnitrodenního obchodování (XBID) a do konce roku bude v provozu i flow-based market coupling, čímž dojde k propojení denních trhu s elektřinou napříč Evropou.

Odůvodnění připomínky

Příprava provozu je dle vyhlášky o dispečerském řízení (č. 79/2010 Sb.) proces, ve kterém ČEPS na základě informací předávaných účastníky trhu připravuje plán provozování přenosové soustavy. Informace jsou předkládány v ročním, měsíčním, týdenním a denním rozlišení, s možností aktualizace ve vnitrodenním rámci. Vyhláška zakládá účastníkům trhu povinnost odevzdat data o jejich plánované výrobě / odstávkách. Nezakládá nicméně povinnost dodržovat tyto plánované hodnoty v reálném provozu.

Proto není zřejmé, proč by měl výrobce mít pouhou „možnost“ realizace nárokovaných akcí, ve smyslu uplatnění své výroby, snížení / odstavení výroby a podobně.

Tato možnost (která je dnes běžně označována jako odmítnutí/zamítnutí přípravy provozu) nejen, že nemá oporu v české legislativě (viz vyhláška o dispečerském řízení, zejména pak v Energetickém zákoně), je ale také v rozporu s legislativou evropskou.

Případná závaznost přípravy provozu by bránila řádnému fungování trhu s elektřinou a výkonu práv subjektů na trhu stanovených v přímo použitelných nařízeních EU. Pokud by např. plánované hodnoty činného výkonu sdělené výrobcem provozovateli přenosové soustavy při zpracování přípravy provozu měly být pro výrobce závazné, dotčeného výrobce by taková skutečnost významně diskriminovala v účasti na organizovaných krátkodobých trzích s elektřinou. Výrobce elektřiny by neměl možnost účastnit se krátkodobého trhu s elektřinou v reakci na tržní signály, což by vedlo k nežádoucímu omezování likvidity krátkodobých trhů. Takový důsledek by pak byl v přímém rozporu s čl. 7 odst. 2 Nařízení o vnitřním trhu s elektřinou (2019/943), kde jsou pro denní a vnitrodenní trhy vyžadovány mj. nediskriminační přístup a maximalizace schopností všech účastníků trhu řídit odchylku.

Stejně tak by výrobci elektřiny, kteří jsou v postavení subjektu zúčtování, bylo znemožněno měnit svoji obchodní pozici až do okamžiku uzávěrky přidělování vnitrodenní kapacity mezi zónami, což je právo, které subjektům zúčtování vyplývá z čl. 17 odst. 3 Nařízení Komise (EU) 2017/2195 ze dne 23. listopadu 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice (EBGL). Obdobně z čl. 8 odst. 1 Nařízení 2019/943 vyplývá právo subjektů zúčtování (nejenom obchodníků, ale také výrobců) obchodovat s energií co nejbližší reálnému času a alespoň do uzávěrky přidělování vnitrodenní kapacity mezi zónami. Pokud by provozovatel přenosové soustavy bránil výrobcem elektřiny v postavení subjektu zúčtování změnu plánované hodnoty výroby elektřiny sdělené v rámci denní přípravy provozu, znemožnil by tak výrobcem elektřiny účast jak na denním trhu, tak i na vnitrodenním trhu s elektřinou a obchodování až do uzávěrky přidělování vnitrodenní přenosové kapacity. Subjekt zúčtování (včetně výrobce elektřiny) však má nařízením přiznané právo účasti na vnitrodenním trhu, a současně z žádného ustanovení uvedených nařízení nelze dovodit (pokud ano, tak nám takové ustanovení není známo), že by bylo možné takové právo subjektu zúčtování soukromoprávním jednáním vyloučit nebo omezit.

Vyjmenovaná práva subjektu zúčtování není možné ani smluvně ani prostřednictvím vnitrostátní právní úpravy vyloučit nebo omezit, protože by to odporovalo přímé použitelnosti nařízení Evropské unie. Proto žádáme o vypuštění všech schvalování „nárokovaných akcí“ nebo „přípravy provozu“ z textu Kodexu.

Rovněž upozorňujeme na to, že požadavkem na závaznost přípravy provozu jde Kodex PS významně nad zmocnění provozovatele přenosové soustavy nejenom evropskou, ale i českou legislativou. Z vyhlášky o dispečerském řízení vyplývá, že závazné má být pouze předání informace o plánovaných hodnotách, ne ale samotné plánované hodnoty. Žádná obdobná povinnost nevyplývá ani z Energetického zákona.

Návrh na změnu textu

Připomínka se týká mimo jiné následujících pasáží textu, které žádáme vypustit nebo přepsat v souladu s připomínkami uvedenými výše:

Kapitola 2.2.6:

„PPD na základě předložených požadavků na uvolnění zařízení vvn a zvn posoudí a projedná s partnery možnost realizace nárokovaných akcí, a to z hlediska koordinace s provozem výrobního zařízení, provozem vybraného zařízení DS, zajištění mezinárodního propojení i vlastního ekonomického a spolehlivého provozu ES v termínu stanoveném v tabulce č. 1.“

„Účastníci procesu DPP sítí potvrzují realizaci akcí spadajících do jejich řídicí pravomoci nebo pracovní náplně, zařazených do týdenní přípravy provozu sítí, dle bodu 2.2.2 v rozsahu dle bodu 2.2.5 dohodnutou formou v termínu uvedeném v tabulce č. 1.“

„PPD na základě předložených požadavků na uvolnění zařízení posoudí a projedná s partnery možnost realizace nárokovaných akcí, a to z hlediska koordinace s provozem výrobního zařízení, provozem vybraného zařízení DS, zajištění mezinárodního propojení, spolehlivého provozu ES a s ohledem na poslední aktuální stav ES v termínu stanoveném v tabulce č. 1.“

Část 3.2.1:

~~*„Odpadlým výkonem se rozumí záporná odchylka proti sjednanému diagramu výroby v PP. Náhradou odpadlého výkonu se rozumí změna hodnot následujících obchodních intervalů oproti hodnotám předaným v PP.“*~~

~~*Každý výrobce připojený do PS a každý poskytovatel SVR je povinen dodržovat platnou přípravu provozu a provozovat podle ní svoje energetické zařízení. V případě, kdy odchylka proti sjednanému diagramu výroby přesahuje 100 MW, je povinen neprodleně informovat dispečink ČEPS o předpokládaném neplnění platné přípravy provozu z hlediska plánovaného výkonu. Rovněž je povinen upřesňovat předpokládanou odchylku od platné přípravy provozu podle posledních znalostí o provozu zařízení na žádost dispečinku ČEPS.“*~~

*Bezprostředně po výpadku výkonu, nebo pokud očekává poruchové odstavení svého zařízení, informuje pověřený pracovník výrobce dispečink ČEPS o nastalém nebo předpokládaném výpadku výkonu na konkrétním zařízení, příčině výpadku, předpokládané době trvání výpadku a **případném** záměru náhrady výkonu a **případnou** specifikaci náhrady (zařízení na kterém bude náhrada realizována, velikosti nahrazovaného výkonu, začátku náhrady a rychlosti aktivace výkonu). ~~Výrobci elektrické energie mohou při splnění níže definovaných podmínek nahrazovat svůj odpadlý výkon operativně po uzavření platné PP jiným zdrojem či zdroji. Tím je umožněno výrobcí elektrické energie minimalizovat odchylku způsobenou nedodávkou elektrické energie.~~*

~~Náhrada odpadlého výkonu nesmí způsobit výstražný, nouzový nebo stav blackoutu PS ČR nebo propojených soustav dle čl. 18 SOGL. Toto posuzuje dispečer ČEPS na základě informací od pověřeného pracovníka výrobce (zejm. místo a objem nahrazovaného výkonu a jejich vývoj v čase) a aktuální a očekávané provozní situace. Výrobce je povinen upravit neprodleně provedené náhrady v obchodním portálu ČEPS podle stanovených pravidel a zodpovídá za jejich správnost a technickou realizaci.“~~

Část 3.2.2

~~„Nepredikovaným navýšením výroby (zejména z intermitentních zdrojů) nebo neočekávaným snížením zatížení vzniká kladná odchylka.~~

~~Každý výrobce připojený do PS a každý poskytovatel SVR je povinen dodržovat platnou přípravu provozu a provozovat podle ní svoje energetické zařízení. V případě, kdy odchylka proti odsouhlasené přípravě provozu výroby přesahuje 100 MW, je povinen neprodleně informovat dispečink ČEPS o předpokládaném neplnění platné přípravy provozu z hlediska plánovaného výkonu. Rovněž je povinen upřesňovat předpokládanou odchylku od platné přípravy provozu podle posledních znalostí o provozu zařízení na žádost dispečinku ČEPS.~~

~~V případě nastalého nebo očekávaného odchýlení se od odsouhlasené přípravy provozu přesahující 100 MW informuje pověřený pracovník výrobce dispečink ČEPS o nastalé nebo předpokládané odchylce výkonu na konkrétním zařízení, příčině, předpokládané době trvání, záměru náhrady a specifikaci náhrady:~~

- ~~● Zařízení, na kterém bude náhrada realizována,~~
- ~~● velikosti nahrazovaného výkonu,~~
- ~~● začátku náhrady a~~
- ~~● rychlosti aktivace výkonu.~~

~~Výrobci elektrické energie mohou při splnění níže definovaných podmínek nahrazovat svůj odchýlený výkon operativně po uzavření platné PP jiným zdrojem. Tím je umožněno výrobcům elektrické energie minimalizovat odchylku způsobenou nadvýrobou elektrické energie.~~

~~Náhrada nesmí způsobit výstražný, nouzový nebo stav blackoutu PS ČR nebo propojených soustav dle čl. 18 SOGL. Toto posuzuje dispečer ČEPS na základě informací od pověřeného pracovníka výrobce (zejm. místo a objem nahrazovaného výkonu a jejich vývoj v čase) a aktuální a očekávané provozní situace.~~

~~Výrobce je povinen upravit neprodleně provedené náhrady v obchodním portálu ČEPS podle stanovených pravidel a zodpovídá za jejich správnost a technickou realizaci.~~

~~Dispečer ČEPS na základě dat poskytnutých PDS a zpracovaných SDŘS monitoruje odchylky bilance elektrizační soustavy, včetně nepredikované výroby z intermitentních zdrojů a odchylky zatížení od predikce předané provozovateli zdrojů v rámci přípravy provozu. V případě významných odchylek může dispečer ČEPS požádat příslušného dispečera PDS o sdělení, zda je mu známa příčina odchylky,~~

případně její odhadované trvání a případná přijatá opatření v provozu DS. Příslušný dispečer PDS podá příslušné informace na základě jemu dostupných zdrojů.“

Kontaktní osoba:

Ing. Jiří Vecka, Ph.D.

email: vecka@tscr.cz

telefon: 607 825 270